Valvottu käyttötila huumeita käyttäville

Eduskunnan lakivaliokunta 25.4.2024

Helsingin kaupunki
Mikko Tamminen
Asumis-, kriisi- ja päihdepalvelujen johtaja
mikko.tamminen@hel.fi

Helsinki

Valvottu käyttötila huumeita käyttäville

- Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Helsingin kaupungin asiantuntijan kuultavaksi 25.4.2024 valvottua käyttötilaa koskevassa asiassa
- Asiassa on annettu kansalaisaloite lainvalmisteluun ryhtymisestä
- Lakialoitteen perusteluina huumausainekuolemat, yliannostushaitat sekä valvottujen tilojen merkityksellisyys huumeita vähentävässä työssä
- Helsingin kaupunki on 1.4.2019 tehnyt valtioneuvostolle esityksen huumeiden käyttöhuoneen kokeiluun oikeuttavan erillislain säätämisestä
- Lisäksi kaupunki on 1.2.2019 toteuttanut laajamittaisen selvitystyön valvotun huumeidenkäyttötilan selvitysryhmän toimesta

Helsingin matalan kynnyksen päihdepalvelujen tilastoja vuodelta 2023

Sosiaalihuoltolaki 24 b § (2022/1280), Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista 6§ (2017/146), Terveydenhuoltolaki 28a§ (2022/1281)

- 8000 pistämällä huumeita käyttävää asukasta pääkaupunkiseudulla
- 1000 opioidikorvaushoidossa Helsingissä
- 122 000 käyntiä päiväkeskus Symppiksissä
- 490 käyntiä per päiväkeskus Symppisten aukiolopäivä
- 5059 eri henkilöä vaihtoi päiväkeskus Symppiksissä käyttövälineitä tai sai muuta terveysneuvontaa
- 40 085 käyntiä Symppisten terveysneuvonnassa
- 1 268 847 palautettua käytettyä injektioneulaa
- 2 024 278 jaettua puhdasta injektioneulaa

Käyttöhuoneen potentiaaliset edut Helsingissä

- Alueella, jossa on näkyviä huumeiden käytöstä johtuvia ympäristöhaittoja, käyttötiloilla voisi olla suuri ympäristöhygieeninen ja katuturvallisuutta parantava vaikutus. Käyttö saataisiin osittain pois kaduilta, puistoista, julkisista wc-tiloista, rappukäytävistä ja pihoilta.
- Erikoissairaanhoidon kuormitusta ja kustannuksia vähentävä vaikutus; vähemmän vakavia tulehduksia, virusinfektioita, vaativia hoito-operaatioita ja ensihoitoa
- Pistämällä huumeita käyttävien parempi tavoittaminen; päihdehoitoon ja muihin sosiaali- ja terveyspalveluihin hakeutumisen edistäminen
- Helsingin kaupungilla on osaaminen ja halu pilotoida käyttöhuonemallia Suomen olosuhteissa, paikallisen kokeilun mahdollistavan lainsäädännön niin salliessa

Lainsäädäntötyössä huomioitavaksi

- Käytännön toteutuksen kannalta olisi selkeintä jos lainsäädännössä nimenomaisesti säädetään sellaisista huumausaineen käyttötiloista, joissa huumausaineen käyttö ei olisi kriminalisoitu.

- Kaupunki painottaa, että käyttötilojen osalta laissa tulisi ratkaista ainakin:
  - Työntekijöiden asema suhteessa huumausainerikoksiin, käyttörikokseen, huumausainerikoksen edistämiseen ja valmisteluun
  - Käyttötilan valvontaa koskevat kysymykset (kauppa, aineiden välittäminen)
  - Valvonnan toteuttaminen tiloissa
  - Miten suhtaudutaan avunantoon/yllytykseen mahdollisissa tilanteissa
  - Vastuut ja toimintavelvoitteet terveyttä ja henkeä vaarantavissa tilanteissa
  - Suhtautuminen käyttämiseen ja hallussapitoon sekä välittämiseen tilan välittömässä läheisyydessä
  - Henkilökunnan velvollisuudet ja oikeudet, henkilökunnan turvallisuus
  - Terveysturvallisuuteen liittyvät kysymykset, järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvät aiheet
  - Palvelun anonymiteettiä / asiakkaan tunnistamista on tarpeen pohtia lainsäädäntötyössä – tieto tai mahdollisuus saada tietoa terveydentilasta onnettomuus/vahinkotilanteessa on merkityksellinen, koska se lisää oikeintoimimisen mahdollisuuksia, jotka ovat merkityksellisiä esimerkiksi arvosteltaessa mahdollista kuolemantuottamusta.

Helsingin kaupunki

- Huumeiden käyttöhuoneen kokeilun oikeuttavan erillislain säätämistä Helsinki pitää kaupungin kannalta vahvasti tavoittelemisen arvoisena asiana.

- Kaupunginhallitus on asiassa aiemmin tehnyt valtioneuvostolle lainsäädäntöaloitteen.

- Positiiviset terveys- ja hyvinvointivaikutukset sekä ulkomaiset kokemukset puoltavat lain säätämistä ja hankkeeseen vaikuttamista valtakunnan tasolla.

- Helsingin kaupunki on valmis tukemaan lainsäädäntötyötä.